



Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. XI. Quæ orationis impedimenta sint, & vitia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

cus amicum mediâ nocte conveniat, & panes hospiti apponendos petat, etiamsi alter cunctetur, & fores jam obferatas, domesticos jam quieti datos, se verò furgere non posse objiciat; si tamen alter pulsare, & rogare panes non cesset, demum importunitate precum & perseverantiâ è lecto excutiet amicum, qui vitæ petitione crebrius repetitâ surget, dabitque panes, quotquot voluerit. Et ego dico vobis, ait Dominus, petite, & accipietis, quærite, & invenietis, pulsate, & aperietur vobis. Omnis enim, qui petit, accipit; & qui quærit, invenit, & pulsantî aperietur. Eodem spectat illa Domini parabola. Iudex erat civicus, Dei hominûmque contemptor. Hunc vidua crebris obsecrationibus compellabat, ut sibi ab adversario tutam agere liceret. Multo tempore surdis fuit auribus iudex. Tâdem tam crebro rogatu fatigatus: Etsi, aiebat, ipse fecum, nec Deum, nec homines reverear, quia tamen hæc vidua mihi toties molesta est, jus illi dicam, eamque ab adversario vindicatum ibo. Deus autem, ait Servator, non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte?

Luc. c. 11. v. 9. & 10.

Luc. 18. v. 1. & seq.

Deus vult cogi fidelissimâ precum perseverantiâ. S. Ephrem, in Pan.

Virg. l. 6. Æneid. an te mæd.

Isai. c. 65. vers. 24.

Luc. c. 18. v. 1.

Luc. c. 11. v. 8.

Athor. c. 1. v. 14.

Marc. c. 8. vers. 33.

Iob. c. 13. v. 15.

Hieronym. ad Euseb.

Chryst. 10. 1. hom. 49. in Gen. mibi pag. 34.

A agrè seramus, neque segniorez fiamus, si non statim audiamur. Fortassis enim Dominus continuam nostram sedulitatem sapienter exercens ita differt, volens ut mercedem quoque patientiè recipiamus. Et quia ipse tempus scit, quando nobis utile est assequi, quod quærimus. Ergo assidui simus in divinis precibus, si quando aliquid à Deo petierimus. Perseverantiâ orantis balista validissima.

Hæ quatuor sunt orationis partes: Exordii locum Humilitas, Narrationis Attentio, Confirmationis Fidia, Epilogi locum obtinet Perseverantiâ. Feliciter perorat, qui in oratione perseverat.

CAPVT XI.

Quæ orationis impedimenta sunt, & vitia.

B H Os pes opulentus, & ut fit, plenas fastidii, in hospitiū paganum è viâ divertit. Pauculi homines illic fuerant, qui rem hospitis curarent, muscæque vexarent, innumeræ. Egredere tunc fastidiosus divertitor, tot sibi non vocatos adesse convivas, & cum videri vellet facetior, tandem ad cauponem Heus Caupo, inquit, tot muscis impudentibus sanè convivis separatam mensam infuit, ego symbolas pro omnibus persolvam. Caupo magis veste & loco quàm ingenio rusticus, urbanè prorsus hospiti moroso respondit: Mi Domine, tu modò convivas hos jube accumbere, ego cibum præbebo gratis.

Reverâ specimen dabit imperii planè admirandi, qui muscarum agmen ad unam mensam ita composuerit, ut quietè ac modestè accumbant. Non minùs eum ut insignissimum oratorem venerabimur, quæ cogitationum suarum dominus, imperio non sterili & vano eas intra certos limites coercuerit, qui jussu efficacis præcepit: Huc usque, & non ultra. Dixerat Ælim Ecclesiastes: Muscæ morientes perdunt suavitatem unguenti.

Eccle. c. 10. vers. 1.

C Cogitationes inquietæ ac turbulentæ cor humanum in diversa distrahentes, non minùs importunæ sunt orantibus, quàm muscæ convivantibus. De his Gregorius: Cogitationes superflue, inquit, suavitatem spiritus perdunt, quoniam integritate ejus perfrui non permittunt.

Greg. l. 18. Moral. c. 25.

Dicuntur autem ejuscemodî muscæ morientes, non solum quia orationis suavitatem & gratiam exterminant, sed etiam licet utiles futuræ videantur cum occurrunt, post orationem tamen non magis fructuosæ, quàm res mortuæ deprehenduntur. Simulacra illa, quæ in oratione spem magnæ utilitatis offerunt, oratione finita sic evanescent, ut trunca & inutilia cadavera relinquuntur. Muscæ morientes perdunt unguentum orationis. Quæ autem ratione sint ejiciendæ, supra demonstratum. Nunc porro dicendum, quæ potissimum impedimenta sint & vitia orationis.

Impedimeta quædam orationis.

§. I.

P Rimum orationis impedimentum est, Solatium aut Primum orationis impedimentum. Gaudium à rebus creatis emendicatum. Nec medicus, nec chirurgus in illas edes vocari solèt, in quibus omnes sano sunt corpore. Siquidem malagmata non nisi lætis membris imponuntur. In eam domum consolator divinus non mittitur, quæ solatiis humanis & gaudiis vanis pascitur. Ad eos Paracletus venit, quos in luctu ac mœrentes invenit. Salomonis consilium est: Date siceram mœrentibus, & vinum his qui amaro sunt animo: bibant, & oblitiscantur egestatis suæ, & doloris sui non recordentur amplius. Bernardus divini solatii optimus estimator: Pretiosa est, inquit, divina consolatio, nec omnino tribuitur admittentibus alienam. Infelix tu Esau, qui dixisti: Num unam tantum benedictionem habes pater? Quantò melius erat licere cum Prophetâ: Vnam petii à Domino, hæc requiram. Indignus enim benedictione cælesti vincitur, v. 4.

Prov. c. 31. v. 6. & 7. Bern. in ist. Lud. 1. Ecce nos reliquimus. etc. mibi pag. 1016. Psal. 26.

vincitur, qui eam dubio querit affectu, aliud sibi refugium A parans.

Hebraeus populus annonam e caelo non accepit, manna non collegit, quamdiu farinae Aegypti victavit. Hac consumpta victus depluit e nubibus. Quamdiu solatiis aut gaudiis vanis nutrimur, tamdiu jure destituimur divinis: Rara est mixtura profani & divini solatii. Nos equidem cuperemus & hoc & illi fuui. Cuticulam curamus sedulo, & vanae voluptatis mel lingimus avidissimè, simul tamen etiam dulcedinem caelo distillantem inerudira gula poscimus. Vanas & divinas voluptates eodem vase claudere difficile est. Aves, quae volant & natant, inter immundas a Mose numerantur; turbida voluptatis aqua natate, & simul in precibus ad Deum evolare velle, immundae avis argumentum est.

Nemo se fallat; uti nulla luci & tenebris, sic nulla caelo & fluxarum rerum illecebris societas est. Continuis dissidiis in homine luctantur caro & spiritus; qui parti adheret uni, bellum incidit alteri; oderit carnem, qui amore dignum censet spiritum. Hoc Hebraeus Rex David perspicacissimè observavit. Hinc illae voces: *Renuit consolari anima mea; memor sui Dei, & delectatus sum.* Scio equidem ad stomachum meum non fore dominicum vinum, caelestes delicias, si devotem melleas mundi placentas. Hinc Augustini monitum est: *Relinque omnia, ut invenias omnia.* Tanto melior erit tua oratio, quanto vita tua fuerit a rebus fluxis abstractior.

Psal. 76. v. 4.

Secundum orationis impedimentum: Curiositas.

Alterum orationis impedimentum Curiositas: o Curiositas, o verè vitium humanae gentis! Curiositatem rectè dixeris non quidem victorum summum, sed ad summa notissimam ducem. Curiositas otiosorum hominum princeps negotium est. Hi non solum omnia nosse cupiunt, sed in aliorum sermones & actiones, imò in ipsas paene cogitationes indagant. Multa legere veniunt a dictionis gratia, vel sola sciendi appetentia, mere curiositatis est. Anselmus hanc vitiorum ducem depingens: Curiositas, inquit, est studium perscrutandi ea, quae scire nulla est utilitas. Quidquid a curiositate velut à matre prodit, plurimum orationem impedit. Oratio velut somnus lenissimus quovis strepitu turbatur & abruptur. Hinc sacra Salomonis carmina suum sponsae soporem toties defendunt: *ne suscitetur, neque evigilare faciat dilectam, donec ipsa velit; orationem ipsius, dum finierit, ne interrumpite.*

Cant. 3. v. 3.

Curiositas est hamus diaboli ad quem vis trahens vitia.

Antonium magnum orantem sol lapsus impedit. Solebat vir sanctissimus sole vespertino ad tergum occumbente, omnem reliquam noctem orando pervigilare, ita ut matutinus sol in orantis os sese infundens, eodem quo reliquerat situ, cum Deo colloquentem deprehenderet. Hoc egre ferens Antonius, & in solem exandescens: Quid sol nse impedis, clamabat, qui jam ad hoc oreris, ut me à veri luminis claritate abstrahas. Hæc eum, inquit Cassianus, in fervore spiritus proclamantem audivimus. Nox ei tota velut unicum, sed dulce ac paullo productius suspitium fuit. Hic omne cor suum in paternos Dei sinus effundebat; hic omnem mundum pedibus calcans cum conditore mundi colloquium miscbat suavissimum.

Cassian. colloq. lat. 9. c. 31.

1. Reg. 1. c. 6. v. 13.

Apud hos tales oratores licet discere, quomodo vitia curiostate omnis mens humana in Dei manus se transfundat. Curiositas hamus diaboli ad quem vis trahit vitia. Bethsamita, quod Regum facti memorant, non pietate moti, sed curiostate, viderunt arcam, gavisi sunt, quod vidissent. Hæc una curiositas tantopere Deo displicuit, ut virorum principum septuaginta, hominum verò plebeiorum quinquaginta millia pu-

niverit morte. Percussit Dominus de viris Bethsamitibus, quod quid vidissent arcam Domini, & percussit de populo septuaginta viros, & quinquaginta millia plebis. Leve proflus & puerile videbatur delictum, id tamen maximum excepit supplicium.

Curiositas pessima est in vitam mortisque alienos inquirere, Math. 23. Prov. 26. v. 10.

Illam verò pessimam curiositas est, quæ in vitam mortisque alienos inquirere, in teipso robusta vitia lippiendo transis. Pondus & pondus, mensura & mensura, utrumque abominabile est apud Deum. Quidquid tu agis, sancte hypocrita, grandi mensurâ, ingenti supercilio, pondere verborum magno excusandum & commendandum est: quod alii agunt, hoc curiositas tua gracili mensurâ, levi pondere utiuperat; mensura hæc gemina, duplex hoc pondus apud Deum abominabile.

Erinaceum Lex Hebræa vetus ut immundum animal damnavit. Hoc si tangatur, foris aculeatus globus tangenti, at intus sibi ipsi contractis pedibus mollis pulpa est: ita isti curiosi indagatores sibi ipsis propitii ac blandi, asperi sunt aliis & rigidissimi quod inquirunt, vident, audiunt, malè ac laborum interpretantur, sui ipsorum mississimi non censores sed laudatores. Horum miserrima proflus conditio est, qui quidquid alienum est, in malignam interpretantur partem, & cum cuncta factaque damnare non possint, damnant animum soli Deo apertum.

Curiositas erinaceo similes sunt.

Abrahamo sepulchret jus à filiis Heth empturo responsum est: *Sepeli mortuum tuum.* Hoc curiosis illis indagatoribus ac perquisitoribus omnibus inculcandum est: *Sepeli tu tuum mortuum; tuum, tuum.* Nos temerari modeste nimium curiositatis esse censemus de actionibus exterioribus sententiâ ferre, ad cogitationes, ad intima animorum proposita, ad abditissimas pectoris intentiones, soli Deo notas decurrimus, & alienos mortuos sepelimus. Hunc prodigum, illum præparatum, hunc & avarum; fastuosum illum, hunc nimis humilem, istum iracundum, hunc nimis plumbeum & ignavum judicamus. Hæc quotidiana sunt mille audias ejusmodi judicia. O curiose, nimium & temerarie vespillo, quid vivos sepelis? tu tuum sepeli mortuum: tuis intende, quod tui muneris est cura, quid aliena scrutaris? Quid funera nihil ad te spectantia deploras? tu tuum plora, & sepeli mortuum. Memineris, te Christianum esse, non civem Atheniensem curiositati natum. De quibus Paulus: *Athenienses autem omnes & advena hospites, ad nihil aliud vacabant, nisi aut dicere, aut audire aliquid novi.* Hinc suos commonefaciens: *Audivimus, ait, inter vos quosdam ambalantes inquietè, nihil operantes, sed curiosè agentes.* Hæc maxima orantium impedimenta sunt, hæc orationis alas incidunt. Aut igitur curiositatem vita, aut oratoris nomen perdidisti.

Gen. 23. v. 26.

Ath. 17. v. 21. Theoph. v. 11.

§. III.

Tertium orationis impedimentum.

Tertium orationis impedimentum, Animi duritia, quæ duplex est, illa in pauperes, hæc in inimicos & hostes. Durus & asper animus in pauperes omnem orationis fructum eripit. Locupletissimus testis Salomon: *Qui obdurat aurem suam, inquit, ad clamorem pauperis, & ipse clamabit, & non exaudietur.* Mentione injicit Hebræus pallas aspidis surdæ & obturatis aures suas. Hæc enim, quod Augustinus nos docet, ne carminum incantamenta percipiat, auriculam unam terræ admoveat, alteram converso sirmate oppilat: hunc ipsum exercet astum pecunie amans, qui hanc quidem aurem monetæ suæ applicat, quam minime minuet, sed assidue augendam censet, alteram aurem ob-

mentum. Animi duritia. Eleg. duplex. Prov. 1. v. 13. Psal. 58. v. 5. Pecunie amans similis est aspidi surdæ, & obdurata.

serat vanā futuri sollicitudine: quid ego, ait in alios tam largus sim, fortassis ipse penuriā premendus? quid filius meis, quid haeredibus relinquam, si ariarium meum tam naturē dissipem?

En surdam aspitem! Ita pauperum clamores obstructis auribus excludit. Huic pro caudā est vivendi meta. Hæc enim cura plerumque distinet, cruciatque deparcos, ne sibi ante obitum desint necessaria, vel ne filii tenuitatem patrimonii acculerent. Quisquis igitur sic aures obdurat, clamabit & ipse, & non exaudietur. Par pari referet Deus, & velut in os objiciet: sicut me famelicā pauperis voce clamantem nō audisti, ita nec ego te quantumcumque clames, audiam. Ad ravim usque clama, nō audio: Auxilium, fidem, & opem meam implora, non audio: Misericordiam & liberalitatem meam invoca, non audio; quia nec tu me audisti clamantem ad te; tuas tibi vices refero. Monui & prædixi.

Vlysses, ut in apologis est, sociorum aures adversus Sirenum voces cerā munit. Hoc Vlyssis ingenii opulenti sed avari Eucliones amulantur, qui flebiles egenorum preces, libellōque supplices ceratis ostioliis excludunt. Cera eliquato jam melle arida & insuavis, ditionum illiberalium, durum, immitem, asperumque animum in egenos apte notat. Vis igitur, cum clamaveris, audiri? Tu quoque clamantes audi: Cave ullum ē pauperinā tribu præfractē rejicias. Tibi dictum p̄ta, quod filio injunxit Tobias: Noli avertere faciem tuam ab ullo paupere: ita enim fiet, ut nec te avertatur facies Domini.

Sed alia est animi durities in adversarios & hostes. Frustra orat, qui suis obrectatoribus & inimicis veniam negat. Apertissime præcipit Siracides: Relinque proximo tuo nocenti te: & tunc deprecanti tibi peccata solventur. Intellegis hoc & capis? & an, quod juberis, facturus es? Lullionis causas Siracides adjungit: Homo homini reservat iram, & a Deo querit medelam? Nondum hæc capis, & necdum ignoscis omnibus, qui te læserunt? Audi ab eodem plura. In hominem similem sibi non habet misericordiam, & de peccatis suis deprecatur? Non satis hæc luculenter dicta? vis luculentiora? Idem divinus monitor addit: Ipse, dum caro sit, reservat iram, & propitiationem petit a Deo? quis exorabit pro delictis illius? memento novissimorum, & desine inimicari. Etiamnum deliberas, an inimicis tuis ignoscas? num cupis clariora his clarissimis? En ipsum tibi solem meridianum statuo. Christus dilucidissime: Cum, inquit, stabitis ad orandum, dimitte: si quid habetis adversus aliquem, ut & Pater vester, qui in caelis est, dimittat vobis peccata vestra. Quid si vos non dimiseritis, nec Pater vester, qui in caelis est, dimittet vobis peccata vestra.

Hæc ipso sole clariora sunt. Aut igitur inimicis veniam non nega, aut non ora, sic enim frustra orabis. Quod magister de celo confirmans. Si offeris munus tuum ad altare, inquit, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid adversum te: relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo: & tunc veniens offeres munus tuum. Nam, ut scias homicidarum munera Deo non sunt accepta. Atqui homicida est, qui odium in animo velut cruentam sicam exacuit. Ioannes Apostolus expressivissime: Omnis, inquit, qui odit fratrem suum, homicida est: & scitis, quoniam omnis homicida non habet vitam æternam in semetipso manentem. Affectu & animo certe homicidium eoquit, qui odiū admittit. Ita Hieronymus: Cum homicidium, inquit, ex odio sæpe nascatur, quicumque odit, etiam si necdum gladio percussit, tamen homicida est. Nam odium est desiderium homicidii plenum. Hinc plerumque qui aversō & hostili est animo, si adversarium vel parvulo cochleari posset submergere, hoc sibi balneum jucundum ac utile censeret. Igitur oraturus Deum, exue homicidam, &

indue Christianum. Quod & Augustinus crebrō incurcans: Odisti fratrem, inquit, & securus ambulat, & concordare non vis? non agnoscos, quare tibi spatium dederit Deus? Phano. Ecce jam homicida es, & adhuc visis? O quicumque ille es, attendis, quid tibi fecerit homo, & non attendis, quid tu feceris Deo? quare non dimittis homini parum, ut tibi Deus dignetur dimittere multum?

Et quomodo, dic fodes, orationem Dominicam recitas, si veniam inimico negas? num totam proferes? totam, inquis, profero. Nihil ergo verborum retices? nil, ais, reticeo; dico liberē. Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Tūc ista? ergo impudentissimē mentiris, & tuum ipse collum laqueo induis, quando debita tuis debitoribus non dimittis.

Quapropter & Augustinus serid te interrogans: Ne, inquit, ignoscas inimico, devias a Christo? Dicitur illi veniam, ne dum fratri tuo negas misericordiam, tibi claudas Patris indulgentiam. Iudicium enim sine misericordia illi, qui non fecerit misericordiam. Hæc Augustinus monitis prolixioribus confirmans: Interrogate, inquit, quādo rogatis Deum, corda vestra; videte, quomodo transmittatis versum istum: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Non eris orans, nisi ista dicas; si alia dicas, non te exaudit ille, quia non ipse tibi dicitur Iuris peritus, quem misit. Necessē est ergo, ut & quando verba nostra dicimus in oratione, secundum ipsam dicamus; & quando ipsa verba dicimus, bene intelligamus, quod dicimus, quia manifestam illam Deus esse voluit. Si ergo non oraveritis, spem non habebitis; si aliter quam magister docuit, oraveritis, non exaudiemini; aut si in oratione mentiri fueritis, non impetrabitis. Ergo & orandum & verum dicendum est: & sic orandum est, quomodo ille docuit. Velis nobis quotidie, dicitur es: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Vis securus dicere? fac, quod dicitis.

Chrysostomus DEI personam induens: Quo pacto vis, inquit, ut ea, quæ in me peccasti, dimittam, qui illorum, quæ in te deliquit proximus, cupis atque oras, ut ultor existam?

Quapropter aut orare desine, aut omnibus inimicis tuis offensionis veniam impertire.

§. IV.

Quantum orationis impedimentum, munditia. Monoculus, Philostrato teste, lautissimum instituit sacrificium, sed dignus non est habitus, qui vel placeret, vel oculum reciperet. Oratio nobile sacrificium, sed a luscioso vel lippietie, aut cæco animo non acceptum. Qui orat, & animum quacunque noxâ letali inquinatum non prius emaculat, indignationem potius quàm favorem provocat. Orationes, inquit Chrysostomus, puræ esse non possunt, si fæda sit anima, quæ parit eas. Et obsecro, qui tandem possit grata esse oratio illa, si orator omni orbatus sit gratiâ? Istud à re simili discamus. Præsidens & nimium temeraria sit hominis illius audacia, qui rogaturus aliquid, eum optimatē adit, cui se multo exotissimum esse non nescit. Mortaliū audacissime, hunc tibi Dominum prius in amicū concilia, deinde, quod cupis roga. Ita prorsus, quomodo is preces suas Deo gratas fore somniaverit qui gratiā omnem perdidit?

Sed vnde hoc sciam, inquis, me in gratiâ esse? Tu tuam interroga conscientiam, cum ea delicti gravioris te accuset. Suum illa vulnus non dissimulabit, si læsa sit. Quapropter consultissimum est, Actum contritionis, quem vocant precationibus alijs præmittere, ad animum contractis sordibus expiandum. Quod tunc præcipue faciendum, si nobis vel minimum suspecti sumus de offensione Deo illatâ: Hic prima vox orantis sit; Misere mei Deus, aut; Deus propitius esto mihi peccatori. Divinus psaltes compendio rem explicans: Iniquitatem, inquit, si aspexi in corde meo, non exaudiet Dominus. Non ignore, si peccatum vel blandioribus solum ocu-

Aug. ser. 17. de S. S. concordare non vis? non agnoscos, quare tibi spatium dederit Deus? Phano.

Aug. 10. 10. serm. 17. & eod. tom. m. 182. de tempore mihi pag. 342.

lac. c. 2. v. 13. Item Aug. tom. 8. in ps. 103. mihi pag. 485.

Chryso. ho. 5. in epist. 1. ad Tim.

Quantum orationis impedimentum; munditia. Philostrato teste, lautissimum instituit sacrificium, sed dignus non est habitus, qui vel placeret, vel oculum reciperet. Oratio nobile sacrificium, sed a luscioso vel lippietie, aut cæco animo non acceptum. Qui orat, & animum quacunque noxâ letali inquinatum non prius emaculat, indignationem potius quàm favorem provocat. Orationes, inquit Chrysostomus, puræ esse non possunt, si fæda sit anima, quæ parit eas. Et obsecro, qui tandem possit grata esse oratio illa, si orator omni orbatus sit gratiâ? Istud à re simili discamus. Præsidens & nimium temeraria sit hominis illius audacia, qui rogaturus aliquid, eum optimatē adit, cui se multo exotissimum esse non nescit. Mortaliū audacissime, hunc tibi Dominum prius in amicū concilia, deinde, quod cupis roga. Ita prorsus, quomodo is preces suas Deo gratas fore somniaverit qui gratiā omnem perdidit?

Hanc Lectorem in Florologio meo descripsi & explicavi in novis Horâ 1. Diei. Psal. 65. v. 18.

Tob. c. 4. vers. 7.

Ecclesi. c. 28. v. 2.

ibid. v. 3.

ibid. v. 4.

ibid. v. 5.

Marci c. 11. v. 25. & 26.

Matth. c. 5. v. 23. & 24.

Homicida est qui habet odium in animo. 1. Ioan. c. 3. vers. 15.

in oratione... Hanc Lectorem in Florologio meo descripsi & explicavi in novis Horâ 1. Diei. Psal. 65. v. 18.

lis salutem, Deus me orantem vultu non benevolo respiciet. Ab amicis salutari vult, aut ab iis certè, qui prius inimicitias ponunt, quam Deum patrem suum appellent.

Isai. c. 59. vers. 2.

Hier. Ebre. c. 3. v. 42. Ibid. v. 44.

Isaias vates Hebraeus cassæ orationis culpam omnem Israël sceleribus impingens: Peccata vestra, inquit, absconderunt faciem ejus à vobis, ne exaudiret. Aures divinas, quò minus preces vestras audiant, delicta vestra oberant. Audit Deus, sed non avertos à se. Hoc ipsum malum Hieremias deflens: Nos, ait, iniquè egimus, & ad iracundiam provocavimus: idcirco tu inexorabilis es. Hæc illa nubes est, quæ inter Deum & hominem opinitur, ne transeat oratio. Hæc densa nubila sunt, commissa crimina, quæ ascendunt è corde pravo, velut ex uliginosa & palustri terrâ. Verùm ex atris his nubilis tonitrua, grandines, fulmina prorumpunt, è peccatis ira, indignatio & furor Dei nascitur. Hoc iis singulariter nec sine formidine considerandum, qui sapius quidem moniti, nihilominus ad genium vivunt, & animo suo non obsequi nefas ducunt. Nec tamen omnem pietatis sensum in se volunt credi extinctum. Hos Salvianus acriter constringens: Quæ oratio est, inquit, ut doleamus nos non audiri à Deo, cum ipsi Deum non audiamus? & susurremus nos respici à Deo terras, cum ipsi non respiciamus ad cælum? & molestum sit despicì à Domino preces nostras, cum præcepta ejus despiciamur à nobis? Fac nos pares Domino nostro esse, quis est justæ querimoniæ locus, hoc pati quemquam quod fecerit? salvo eo quod probare facile possunt, nequaquam nos pati illa, quæ facimus, & mitius multò nobiscum Deum agere, quam nos cum Deo.

Salv. l. 3. de Provid. Dei, mihi pag. 24.

Prov. c. 23. v. 9. Ibid. c. 21. v. 13.

Prov. c. 1. v. 23. & 29.

Inimicis ignoscendum si velimus nobis condonari.

Exploratissimum nobis sit, quod Salomon pronuntiat: Qui declinat aures suas, ne audiat legem, oratio ejus erit execrabilis. Et qui obdurat aurem suam ad clamorem pauperis, & ipse clamabit, & non exaudietur. Hoc igitur semper obversetur animo: Audi audiendus. Vis propitium Dominum? sis attentus famulus. Alioquin idem Salomon Dei jussu tibi occinet: Invocabunt me, & non exaudiam: Mane consurgent, & non invenient me, eo quod excessum habuerim disciplinam, & timorem Domini non susceperim. Iure merito patieris, quod facis. Non audis? nec igitur audiendus es. Par pari referetur. Tu monita spernis, conciones negligis, reprehensionem nullam admittis. Tu quoque sperneris, ne dubita, negligèris, & ad Dei conspectum non admitteris. Non audiens non audieris: opposuisti nubem, ne tranfiret oratio. Ut igitur Deus preces nostras audiat, nos leges Dei audiamus: ut nostras nobis condonet noxas, nos cunctas inimicis nostris ignoscamus injurias, ut nostros supplices libellos admittat, nos quoque aduentium propeurum delicta excipiamus. Hæc pari procedunt passu. Audi audiendus.

CAPVT XII.

Quæ orationis sint adementa.

Avugusto narrat Sueronius tam delicatas & teretes fuisse aures, ut verba odisset obsoletiora, & sermonem amaret purum & elegantem, qui sententiam quam aperitissimè declararet. Ideò nonnullos cum amicorum tum cognatorum suorum festivis salibus perstrinxit. Agrippinam septem laudavit ob ingenium, sed opus est, ajebat, te dare speram, ne molestè loquaris. Marcum Anterium, qui Oratoris nomen affeetabat, falsè notabat, velut ea scribentem, quæ homines mirentur potius, quam intelligant. Mecænatem virum cetera eruditum, & sibi perquam familiarem, sed stylo lascivientem, delicias parùm viriles sectantem, verbis quasitis, & ad venustatem compositis nimium exuberantem, facetâ epistolâ irrisit. Hanc porrò epistolâ clausulam adjecit: Vale mel gentium, ebur ex

Hetruriâ, laser Atetinum, adamas supernas, Tybericum margaritum, &c. His joci amici orationem nimium circinatam exagitans, voces ac sententias ineptas, factores appellare solitus est. Sicut forensi Rhetoricæ colores sunt, sua illi lumina, sed scienter iis utendum est: Eodem proflus modo habet suos & Caelestis Rhetoricæ colores, habet sua quoque lumina, sed opus est, ut iis orator christianus peritè sciat uti. Capite superiori orationis impedimenta ac vitia proposuimus, nunc ejusdem adjumenta, colores ac lumina proponemus.

§. I.

PRImus orationis color. Gratiarum actio. Metuendum valde, ne plurimum hominum, grandi aere alieno laborent, ob solum grati animi defectum. Innumeris quotidie beneficiis à Deo afficimur, sed hinc rara & frigida est gratiarum actio. A Deo nobis corpus, animus, corporis, animi bona, valetudo, facultates, eruditio, tot præsentis vitæ commoda, tot futuræ cælestissimæ promissa sunt. Quid nos leprosi sumus, sanamur sed meritam benefactori gratiam non persolvimus. Reverèrâ grandis culpa, tantòque vulgior, quanto minus à tot ingratis hominibus aestimatur. Verissimè dixit Seneca: Inter plurima maximæque vitia nullum est frequentius, quam ingrati animi. Adcò autem hoc turpe vitium est, et de ingratis etiam ingrati conqueerantur, cum interim hoc omnibus hæreat, quod omnibus displicet. Non solum ingratus est, qui beneficium accepisse se negat, quod accepit, sed etiam qui dissimulat, ingratus simus omnium, qui oblitus est. Et dubium sit, utrum pejorem vocemus, an eum, apud quem gratia beneficii intercidit, an illum, apud quem etiam memoria.

Orationis colores: 1. Oratio- nis color: Gratiarum actio.

Senec. l. 1. de benefis. l. initio.

Ingratissimus est, qui beneficium oblitus est.

Vitiosi oculi sunt, qui lucem reformidant; caeci, qui non vident. Nimium ingratus est, qui, quod in primâ parte animi positum esse debuit, & semper occurrere, ita sepositit & abiecit, ut in ignorantiam verteretur: apparet illum non sæpe de reddendo cogitasse, cui obrepit oblivio.

In finitis nominibus Deo sumus obstricti, & nihilominus tot beneficiorum memoriam flagitiosè perdimus. Nulla profectò sit oratio, quæ gratiarum actione careat. Et mente & ore assidue verlanda sunt illa verba: Deo gratias. Benedicis Deus in æternum: Te Deum laudamus: Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus ejus in ore meo. Confitemini Domino, quoniam bonus, quoniam in æternum misericordia ejus. Assidua gratiarum actio mirè placet Deo, qui turbam ingratorum odit, averfatur, & ardet. Et multa sanè beneficia Deus non confert, ne conferat in ingratos. E contrario eos, qui suo se benefactori memores sistunt, beneficiis obruit. Nam qui primo beneficio gratias egit, secundum promeruit. Ita donis dona cumulantur. Quapropter omnis oratio, simul etiam sit gratiarum actio. Ut accipias, ora; quia jam accepisti, gratias age. Hoc expressissimè Paulus præcipiens: In omni oratione, inquit, & obsecratione cum gratiarum actione petitiones vestrae immoescant apud Deum.

Phil. 6. v. 6.

Sal germanicum & planè pretiosum aroma tantum usus est, ut cibus panè omnibus cõdiendis adhibeatur. Iuscula, carnes, olera, pultes, rapa, panis ipse, cit orum optimus, salicendus est. Hoc nobis aroma præ Indiarum enim saccharo, pipere, cinnamo est: non verò cibi, qui aromate hoc perspergi nolunt, minus salubres judicandi. Ejus indolis est omne pomi genus. Cibus vel id è superbus: sed certè malignus, quòd aroma nobilissimum aspernetur. Oratio ut cibus est, Deo gratissimus, qui nisi sale perspergatur, insulsus erit & ingratus. Quo sensu Chrysoctemus: Omnis, inquit, oratio nostra gratiarum actione non careat. Qui non semper Deo gratias agit, prohibet quasi Deo, ne sibi amplius beneficiat: quasi dixerit: Cessat Domine, cessa benefacere, nam & ego cesso gratias agere.

Oratio ut cibus est Deo gratissimus, qui nisi sale perspergatur, insulsus erit.

Rex